

Στρατηγική για μια Ευρωπαϊκή Ενεργειακή Πολιτική

του Δρος Νικολάου Λυμούρη
Επικεφαλής Κέντρου Ευρωπαϊκής
Διακυβέρνησης (Κ.Ε.ΔΙΑ.)

Η Ε.Ε. βρίσκεται σήμερα στο κατώφλι μιας άνευ προηγουμένου περιόδου όσον αφορά στην ενεργειακή πολιτική. Παρά τα γεγονότα ότι οι αγορές ενέργειας προστατεύτηκαν από τις επιπτώσεις που προκάλεσαν οι κραδασμοί της παγκόσμιας αγοράς κατά τα τελευταία χρόνια χάρη στην απελευθέρωση, τις μεγάλες δυναμικότητες εφοδιασμού και παραγωγής και τις δυνατότητες για επαρκείς εισαγωγές, επίκεινται δραματικές αλλαγές. Παράλληλα, η ανταγωνιστικότητα, η ασφάλεια του εφοδιασμού και οι στόχοι όσον αφορά στο κλίμα θα υπονομευθούν εκτός και αν αναβαθμιστούν τα δίκτυα μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας, οι απηρχαιωμένες εγκαταστάσεις αντικατασταθούν από ανταγωνιστικές και καθαρότερες εναλλακτικές λύσεις και η ενέργεια χρησιμοποιηθεί αποδοτικότερα σε ολόκληρη την ενεργειακή αλυσίδα.

Αναμφισβήτητα, κατά την επόμενη δεκαετία απαιτούνται επενδύσεις στον τομέα της ενέργειας της τάξης του ενός τρισεκατομμυρίου ευρώ, τόσο για τη διαφοροποίηση των υφιστάμενων πηγών όσο και για την αντικατάσταση εξοπλισμού και την κάλυψη των υψηλών και μεταβαλλόμενων ενεργειακών απαιτήσεων. Οι διαρθρωτικές αλλαγές σ'ό,τι αφορά στον ενεργειακό εφοδιασμό, εν μέρει λόγω αλλαγών στην εγχώρια παραγωγή, υποχρεώνουν τις ευρωπαϊκές οικονομίες να προχωρήσουν σε επιλογές ως προς τα ενεργειακά προϊόντα και τις αντίστοιχες υποδομές. Στην παρούσα φάση, τόσο τα κράτη μέλη όσο και ο κλάδος έχουν κατανοήσει την κλίμακα των

προκλήσεων. Η αποδοτική χρήση των πόρων, οι προσιτές τιμές και οι καινοτόμες λύσεις διαδραματίζουν ζωτικό ρόλο για τη μακροπρόθεσμη αειφόρο ανάπτυξή μας, τη δημιουργία θέσεων εργασίας και την ποιότητα ζωής. Τα κράτη μέλη έχουν συμφωνήσει πως οι εν λόγω προκλήσεις θα αντιμετωπιστούν με τον αποτελεσματικότερο τρόπο με πολιτικές και δράσεις στο ενωσιακό επίπεδο, μέσω του «εξευρωπαϊσμού» της ενεργειακής πολιτικής. Αυτό περιλαμβάνει την κατεύθυνση της ενωσιακής χρηματοδοτικής στήριξης στις δημόσιες προτεραιότητες που δεν είναι σε θέση να καλύψουν οι αγορές και που αποφέρουν τη μέγιστη ευρωπαϊκή αξία.

Η κοινή ενεργειακή πολιτική της Ένωσης διαμορφώθηκε προοδευτικά γύρω από τον κοινό στόχο διασφάλισης απρόσκοπτης φυσικής διάθεσης ενεργειακών προϊόντων και υπηρεσιών στην αγορά, σε τιμή προσιτή για όλους τους καταναλωτές (ιδιώτες και βιομηχανίες) με ταυτόχρονη συμβολή στους ευρύτερους κοινωνικούς και κλιματικούς στόχους της Ε.Ε.. Οι κεντρικοί στόχοι της ενεργειακής πολιτικής (ασφάλεια εφοδιασμού, ανταγωνιστικότητα και αειφορία) περιλαμβάνονται πλέον στην Συνθήκη της Λισαβόνας. Συνεπώς, καθορίζεται σαφώς τι αναμένεται από την Ευρώπη στον τομέα της ενέργειας. Παρόλο που έχει επιτευχθεί κάποια πρόοδος προς την επίτευξη των ανωτέρω στόχων, τα ενεργειακά συστήματα της Ευρώπης προσαρμόζονται εξαιρετικά αργά, ενώ ταυτόχρονα η κλίμακα των προκλήσεων αυξάνει. Οι μελλοντικές διευρύνσεις της Ε.Ε. θα καταστήσουν την πρόκληση ακόμη μεγαλύτερη καθώς θα ενταχθούν στην Ένωση χώρες με παρωχημένες υποδομές και με λιγότερο ανταγωνιστικές ενεργειακές οικονομίες.

Το 2007, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο υιοθέτησε φιλόδοξους στόχους στον τομέα της ενέργειας και της κλιματικής αλλαγής για το 2020 - μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου κατά 20%, που μπορεί να φθάσει το 30% εάν οι συνθήκες το επιτρέψουν, αύξηση του μεριδίου των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στο 20% και βελτίωση κατά 20% της ενεργειακής απόδοσης. Ταυτόχρονα, ανέλαβε μακροπρόθεσμη δέσμευση όσον αφορά στη μείωση των εκπομπών (διοξειδίου του) άνθρακα θέτοντας ως στόχο για την Ε.Ε. και τις υπόλοιπες βιομηχανικές χώρες περικοπή των εκπομπών κατά 80 έως 95% μέχρι το 2050.

Ωστόσο, με την υφιστάμενη στρατηγική φαίνεται προς το παρόν απίθανο να επιτευχθούν όλοι οι στόχοι του 2020, ενώ η στρατηγική είναι πλήρως ανεπαρκής για να αντιμετωπιστούν οι μακροπρόθεσμες προκλήσεις. Οι ενεργειακοί στόχοι της Ε.Ε.

έχουν ενσωματωθεί στην στρατηγική Ευρώπη 2020 για μια έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη. Η Ένωση καλείται, σήμερα, να συμφωνήσει επείγοντως σχετικά με τα εργαλεία που θα καταστήσουν δυνατή την αναγκαία μεταστροφή, διασφαλίζοντας με τον τρόπο αυτό ότι η Ευρώπη θα αναδυθεί από την ύφεση σε πλέον ανταγωνιστική, εξασφαλισμένη και αειφόρο πορεία.